

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.9

Зима Олександр Тарасович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Зима Александр Тарасович

*кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры административного права
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Zima Oleksandr

*PhD of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law University*

Яворський Віталій Олександрович

*студент
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Яворский Виталий Александрович

*студент
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Yavorskyi Vitalii

*Student of the
Yaroslav Mudryi National Law University*

**МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ ТА ЙОГО
КЛАСИФІКАЦІЯ
ТАМОЖЕННИЙ КОНТРОЛЬ ПО ЛЕКАРСТВЕННЫМ
СРЕДСТВАМ И ЕГО КЛАССИФИКАЦИЯ**

CUSTOMS CONTROL OF MEDICINES AND ITS CLASSIFICATION

Анотація. В статті проаналізовано поняття «митний контроль» та «реалізація митного контролю», окреслено загальні ознаки зазначених понять. Визначено основні принципи митного контролю та надано їм основну характеристику. Розглянуто основні завдання митного контролю, що зумовлені її загальною метою. Наголошено на важливості митного контролю як одного із основних інститутів митного права.

Визначено, що митний контроль направлений лише на операції з переміщення товарів через митний кордон.

Надано інтерпретацію митного контролю за лікарськими засобами. Визначено, що митний контроль лікарських засобів, які переміщуються через митний кордон – це виконання митними органами України сукупності перевірочних спеціальних дій, спрямованих на дотримання юридичними і фізичними особами митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють порядок переміщення лікарських засобів через митний кордон України.

Визначено деякі функції митного контролю, що впливають із його основного завдання.

Надано класифікацію митного контролю. Акцентовано увагу на тому, що, в залежності від поданих критеріїв, процедура митного контролю може істотно змінитись. Вказано яким чином належність контролю до тієї чи іншої групи, а також окремі обставини переміщення через митний кордон впливають на формування процедури митного контролю. Зокрема вказано яким чином здійснення митного контролю зміниться в залежності від наявності чи відсутності державної реєстрації лікарських засобів що переміщуються через митний кордон. Визначений перелік необхідних документів для митного контролю

зареєстрованих та незареєстрованих лікарських засобів. Визначено, що між оформленням останніх є досить суттєві відмінності.

Зазначена послідовність дій при проходженні митного контролю зареєстрованими лікарськими засобами. Акцентовано увагу на випадках, за яких не потрібна ліцензія на їх перевезення через митний кордон.

Звернено увагу на наказ Міністерства охорони здоров'я України, який визначає випадки, за яких дозволено ввезення незареєстрованих лікарських засобів через митний кордон України. Розкрито процедури оформлення таких засобів відповідно до законодавства.

Проаналізовано процедуру митного контролю в залежності від наявності наркотичних або психотропних речовин у складі лікарських засобів.

У висновках розкрито необхідність проведення митного контролю. Акцентовано увагу на важливості розширеної класифікації митного контролю за лікарськими засобами.

Ключові слова: митний контроль, форма митного контролю, лікарські засоби, переміщення лікарських засобів через митний кордон, класифікація митного контролю.

Анотація. В статті проаналізовані поняття «таможенний контроль» і «реалізація таможенного контролю», определены общие признаки указанных понятий. Определены основные принципы таможенного контроля и дана им основная характеристика. Рассмотрены основные задачи таможенного контроля, которые обусловлены его общей целью. Отмечено важность таможенного контроля как одного из основных институтов таможенного права.

Установлено, что таможенный контроль направлен только на операции по перемещению товаров через таможенную границу.

Предоставлена интерпретация таможенного контроля за лекарственными средствами. Определено, что таможенный контроль лекарственных средств, перемещаемых через таможенную границу – это выполнение таможенными органами Украины совокупности проверочных специальных действий, направленных на соблюдение юридическими и физическими лицами таможенного законодательства Украины, ее международных договоров, а также правил, регулирующих порядок перемещения лекарственных средств через таможенную границу Украины.

Определены некоторые функции таможенного контроля, вытекающие из его основной задачи.

Предоставлена классификация таможенного контроля. Акцентируется внимание на том, что, в зависимости от критериев, процедура таможенного контроля может существенно измениться. Указано, каким образом принадлежность контролю к той или иной группе, а также отдельные обстоятельства перемещения через таможенную границу влияют на формирование процедуры таможенного контроля. В частности, указано каким образом осуществление таможенного контроля изменится в зависимости от наличия или отсутствия государственной регистрации перемещаемых через таможенную границу лекарственных средств. Определен список необходимых документов для таможенного контроля зарегистрированных и незарегистрированных лекарственных средств. Определено, что между оформлением последних имеются существенные отличия.

Указана последовательность действий при прохождении таможенного контроля зарегистрированными лекарственными средствами. Акцентируется внимание на случаях, при которых не требуется лицензия на их перевозку через таможенную границу.

Обращено внимание на приказ Министерства здравоохранения Украины, определяющий случаи, при которых разрешен ввоз

незарегистрированных лекарственных средств через таможенную границу Украины. Раскрыты процедуры оформления таких средств в соответствии с законодательством.

Проанализирована процедура таможенного контроля в зависимости от наличия наркотических или психотропных веществ в составе лекарственных средств.

В заключении раскрыта необходимость проведения таможенного контроля. Акцентировано внимание на важности расширенной классификации таможенного контроля за лекарственными средствами.

***Ключевые слова:** таможенный контроль, форма таможенного контроля, лекарственные средства, перемещение лекарственных средств через таможенную границу, классификация таможенного контроля.*

***Summary.** The article analyzes the concepts of "customs control" and "implementation of customs control", outlines the general features of these concepts. The basic principles of customs control are defined and the main characteristics are given to them. The main tasks of customs control due to its general purpose are considered. The importance of customs control as one of the main institutions of customs law was emphasized.*

It is determined that customs control is aimed only at transactions for the movement of goods across the customs border.

An interpretation of customs control over medicines is given. It is determined that customs control of medicines moving across the customs border is the implementation by the customs authorities of Ukraine of a set of special inspection actions aimed at compliance with legal and natural customs legislation of Ukraine, its international agreements and rules governing the movement of medicines across customs border of Ukraine.

Some functions of customs control arising from its main task have been identified.

The classification of customs control is given. Emphasis is placed on the fact that, depending on the submitted criteria, the customs control procedure may change significantly. It is indicated how the affiliation of the control to one or another group, as well as certain circumstances of movement across the customs border affect the formation of the customs control procedure. In particular, it is indicated how the implementation of customs control will change depending on the presence or absence of state registration of medicines moving across the customs border. The list of necessary documents for customs control of registered and unregistered medicines is determined. It is determined that there are quite significant differences between the design of the latter.

The sequence of actions at passing of customs control by the registered medicines is specified. Emphasis is placed on cases in which a license is not required for their transportation across the customs border.

Attention is drawn to the order of the Ministry of Health of Ukraine, which determines the cases in which the import of unregistered drugs across the customs border of Ukraine is allowed. Procedures for registration of such funds in accordance with the law are revealed.

The procedure of customs control depending on the presence of narcotic or psychotropic substances in medicines is analyzed.

The conclusions reveal the need for customs control. Emphasis is placed on the importance of the expanded classification of customs control over medicines.

Key words: *customs control, form of customs control, medicines, movement of medicines across the customs border, classification of customs control.*

Постановка проблеми. Митний контроль – один із основних інститутів митного права. Враховуючи важливість контролю у юридичній науці та маючи на увазі те, що митне право – одна із галузей юридичної науки, можемо цілком упевнено говорити, що цей інститут безумовно є

дуже важливим як в теоретичному так і в практичному аспекті. Його вагомість істотно зросте після прийняття Закону України "Про адміністративну процедуру", адже митний контроль буде здійснюватися виключно у межах адміністративної процедури. Оскільки законодавство постійно оновлюється, виникає необхідність у доктринальному закріпленні даної теми шляхом доопрацювання робіт колег, що втратили актуальність. Митний контроль за лікарськими засобами завжди розглядався як окремий підвид контролю, а інтерес до нього істотно зріс у зв'язку з пандемією. Звернемо увагу і на те, що при переміщенні лікарських засобів через митний кордон, митний контроль слід сприймати не лише як інструмент здійснення державної митної справи, а й як засіб забезпечення реалізації конституційного права людини на охорону здоров'я. Це право, відповідно, знайшло своє закріплення і в чинному законодавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі дослідження митного контролю як одного із основних інститутів митного права знаходять у працях А.В. Мазура [18], С.І. Пахомова [2], С.В. Ківалова, О.Т. Зими [13], Т.В. Корневій [17], Р.Б. Шишці [4], К.К. Сандровському [19], В.В. Ченцову [5], В.О. Шаповаловій, І. Бережнюку [16], І. Тоневу [16] та ін., які аналізували сутність митного контролю, розглядаючи його теоретичні та практичні аспекти. Деякі із зазначених вчених проводив дослідження щодо перевезення лікарських засобів через митний кордон. На нашу думку, один із найвагоміших вкладів в дану тему зробив О.М. Шевчук [3], написавши низку робіт та присвятивши їй монографію.

Мета статті полягає у наданні інтерпретації митного контролю, визначенні його оптимальної класифікації та доведенні того, що у різних випадках процедура митного контролю за переміщенням лікарських засобів може істотно змінитись.

Виклад основного матеріалу. Митний контроль є необхідним заходом при переміщенні товарів через митний кордон і особливо важливу

роль він виконує при переміщенні лікарських засобів. Цілком закономірно, що йому визначення закріплено у законодавстві. Так, відповідно до Митного кодексу України митний контроль визначається як сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [1, п. 24, ст. 4].

Низка вчених, які досліджували питання митного контролю також дали власну інтерпретацію даному поняттю. Так, С. І. Пахомов визначив останнє як підзаконну діяльність митних органів із забезпечення пропуску транспортних засобів і товарів через митний кордон України у встановленому законом порядку [2, с. 11]. Зима О. Т. визначив митний контроль як сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання митних правил, наголосивши на тому, що у законодавчому визначенні закладений певний дисбаланс, оскільки ведення Української класифікації ЗЕД, ведення митної статистики, організація діяльності митних органів тощо є складовими державної митної справи, однак митні органи позбавлені повноважень щодо контролю за ними [13, с. 68]

Є і інші визначення, однак загалом можна стверджувати, що митний контроль направлений лише на операції з переміщення товарів через митний кордон. Його важливості загально визнана і крім іншого зумовлена системою завдань митного контролю.

На думку Р. Б. Шишки завдання, які ставить перед собою митний контроль, зумовлені його загальною метою: захист економічних інтересів держави, перевірка відповідності проведених митних дій чинному законодавству і контроль за дотриманням встановлених митних процедур і правил при переміщенні товарів через митний кордон [4, с. 105]. Отже, можна стверджувати, що важливість митного контролю полягає саме у

забезпеченні дотриманням чинного законодавства для превенції правопорушень на території держави та захист бюджету держави від збитків, що може зумовити порушення митних правил при переміщенні товарів через митний кордон.

Із останнього твердження ми можемо виділити декілька функцій митного контролю. Так, економічні інтереси держави повинні мати механізм захисту. Такий механізм реалізований, наприклад, стягненням мита та інших митних платежів на користь державного бюджету. Іншою функцією є запобігання порушенням у митній сфері та захист громадян від їх можливих наслідків. Функція забезпечення законності виходить із однойменного принципу, тобто кожен учасник правовідносин повинен чітко дотримуватися митних правил і процедур.

Реалізація заходів митного контролю посадовими особами митних органів за допомогою форм і методів, передбачених митним законодавством, з метою забезпечення дотримання суб'єктами переміщення встановлених митних правил – це здійснення митного контролю [5, с. 151], в якому форми і методи є невіддільними один від одного.

Говорячи про форми, важливо зазначити, що ст. 336 Митного кодексу України визначає, що митний контроль здійснюється виключно посадовими особами митних органів шляхом: перевірки документів та відомостей, які надаються митним органам, митного огляду, обліку товарів та перевірки їх обліку, усного опитування осіб, огляду місць, де знаходяться товари, що підлягають митному контролю, перевірка відповідності документів вимогам чинного законодавства України, направлення запитів для встановлення автентичності поданих документів та пост-митний контроль.

Відповідно до ст. 337, перевірка документів і відомостей здійснюється візуально або із застосуванням автоматизованих інформаційних технологій, зокрема перевірки достовірності документів, їх порівняння або аналіз ризику.

Така форма контролю необхідна для визначення справжності документів на лікарські засоби та перевірки їх достовірності

Перелік необхідних документів, необхідних для митного контролю зазначені у ст. 335 Митного кодексу України. Також, слід зазначити, що заповнення декларацій має відбуватися згідно з затвердженим Кабінетом Міністрів України Положенням про митні декларації від 21 травня 2012 р. № 450 [6].

На думку ряду вчених особливості того чи іншого товару, який переміщається через митний кордон можуть спричинити і особливості митного контролю за його переміщенням.

Так, зокрема, О.М. Шевчук вважає, що митний контроль за переміщенням лікарських засобів через митний кордон настільки специфічний, що заслуговує власного визначення. На його думку це виконання митними органами України сукупності перевірочних спеціальних дій, спрямованих на дотримання юридичними і фізичними особами митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють порядок переміщення лікарських засобів через митний кордон України [3, с. 66]. Така позиція видається дещо застарілою, але в цілому відображає суть спеціалізованого контролю.

У Митному кодексі передбачено такі види митного контролю: загальний, спрощений і спільний. На думку більшості науковців, така класифікація є неповною і не дозволяє об'єктивно оцінити відмінності видів митного контролю за різними критеріями.

Одну із найкращих класифікацій, яка досить повно відображає митні правовідносини, запропонував О. Шевчук [3, с. 66-67]. Спрощено, митний контроль має такі види: 1) за ступенем складності контролю (загальний, спеціальний, спрощений); 2) за напрямком переміщення (імпорт, експорт, транзит); 3) за суттєвими характеристиками, що впливають на проведення контролю (ручна поклажа, супроводжуваний і несупроводжуваний багаж,

валюти і валютних цінностей, енергоносіїв, культурних цінностей тощо) 4) за зареєстрованими і незареєстрованими лікарськими засобами; 5) за суб'єктами, що беруть участь у переміщенні (юридичні і фізичні особи); 6) за засобами переміщення; 7) за характером проведення (документальний і фактичний); 8) за місцем проведення; 9) за режимом контролю; 10) за організацією контролю за місцем проведення; 11) за взаємодією митних органів.

Кожен із критеріїв є важливим, але нині особливого значення набирає критерій належності лікарських засобів до зареєстрованих чи незареєстрованих в Україні.

Справа в тому, що нині на розгляді ВР перебуває законопроект "Про адміністративну процедуру". після набрання чинності його дія розповсюдиться і на митну сферу. Відповідно, митний контроль буде проводитись у межах адміністративної процедури з суворим дотриманням процедурних правил. Добре відомо, що форми та методи контролю, які застосовуються щодо лікарських засобів, які зареєстровані в Україні та лікарських засобів, які не зареєстровані в Україні досить сильно відрізняється. Ці відмінності матимуть істотний вплив на формування адміністративної процедури митного контролю і, можливо, стануть причиною для виокремлення кількох видів такої процедури. Однак остаточний висновок з цього питання можна буде зробити лише після введення в дію згаданого законопроекту, нині ж обмежимось наступним.

Щодо лікарських засобів зареєстрованих в Україні, то на територію України вони можуть ввозитися за наявності сертифіката якості серії лікарських засобів (ст. 17 Закону України «Про лікарські засоби» [7]). Такий сертифікат видається на підставі затвердженого Кабінетом Міністрів України Порядком здійснення державного контролю якості лікарських засобів від 3 лютого 2010 р. № 260 [8]. Також, до сертифіката якості додається ліцензія на імпорт лікарських засобів, у додатку до якого

зазначається перелік лікарських засобів і особливі умови провадження діяльності [9]. Серед особливостей імпорту лікарських засобів варто зазначити те, що термін придатності має становити не менше половини терміну, визначеного виробником, у разі, коли виробник визначив термін менше одного року, або не менш як шість місяців у разі, коли виробник визначив термін більше одного року, якщо інше не встановлено законом. Якщо закупівлю здійснює уповноважена на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я особа, термін придатності має бути не менше сорок відсотків встановленого виробником терміну.

На нашу думку, найбільш вдало описав процедуру митного контролю зареєстрованих лікарських засобів Шевчук О.М. [3, с. 72-73]. На основі останньої, ми спробували надати власну послідовність дій при проходженні митного контролю зареєстрованими лікарськими засобами, враховуючи чинне законодавство України:

1. Після прибуття транспортного засобу з вантажем лікарських засобів у пункт пропуску інспектор прикордонної митниці проводить перевірку наявності: 1) сертифіката якості лікарських засобів; 2) ліцензію на імпорт лікарських засобів; 3) найменування зазначеного лікарського засобу у Базі даних; 4) перевірку інших документів, встановлених ст. 335 Митного кодексу України.

2. Відбір інспекторами Держлікслужби України зразків ввезених лікарських засобів для проведення аналізу в контрольно-аналітичній лабораторії при розміщенні цього вантажу на митному складі.

3. Для розмитнення даний вантаж з лікарськими засобами юридична особа повинна розмістити на митних складах.

4. Після доставки лікарських засобів у митницю призначення особою, уповноваженою на декларування товарів, до митного оформлення в установленому порядку подаються даний вантаж і документи.

5. Посадові особи митниці здійснюють митне оформлення вантажу лікарських засобів у заявлений митний режим.

Розглядаючи незареєстровані лікарські засоби (такі, що не пройшли державної реєстрації в Україні відповідно до законодавства), п. 3.1 Порядку ввезення на територію України незареєстрованих лікарських засобів, стандартних зразків, реагентів, затвердженим Міністерством охорони здоров'я України від 26 квітня 2011 року № 237, визначає перелік випадків, за яких такі лікарські засоби можуть ввозитись на митну територію України. При цьому, законодавство розрізняє три процедури оформлення дозволу на імпорт незареєстрованих лікарських засобів: 1) призначених для індивідуального використання громадянами, які не належать до особистих речей громадян; 2) призначених для індивідуального використання, які належать до особистих речей громадян; 3) призначених для проведення клінічних випробувань [11].

В першому випадку, митне оформлення здійснюється після отримання митними органами листа-повідомлення Міністерства охорони здоров'я України або відповідного електронного повідомлення.

В другому випадку, митне оформлення здійснюється без зазначеного вище листа-повідомлення або електронного повідомлення відповідно до загального правила перевезення особистих речей – не більше п'яти упаковок кожного найменування на одну особу або в кількості, що не перевищує зазначену в наявному в особи рецепті на такий лікарський засіб, виданому на ім'я цієї особи та засвідченому печаткою лікаря та/або закладу охорони здоров'я.

В останньому випадку ввезення здійснюється за наявності рішення Міністерства охорони здоров'я України про проведення клінічних випробувань, прийнятого відповідно до Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних

випробувань, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 вересня 2009 року № 690 [12].

Щодо ввезення громадянами на митну територію України лікарських засобів у невеликих обсягах, Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 458 «Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України лікарських засобів та спеціального дитячого харчування» передбачає, що громадяни можуть ввозити лікарські засоби у обсягах, що не перевищує п'яти упаковок кожного найменування на одну особу (крім лікарських засобів, що містять наркотичні чи психотропні речовини), або у кількості, що не перевищує зазначену в наявному в особи рецепті на такий лікарський засіб, виданому на ім'я цієї особи та засвідченому печаткою лікаря та/або закладу охорони здоров'я без ліцензії [10].

Пропонуємо ще один досить важливу обставину, що впливає на формування процедури митного контролю за лікарськими засобами, а саме: наявність у їх складі психотропних або наркотичних речовин.

Якщо лікарський засіб має у складі психотропні або наркотичні речовини, що є у переліку Постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» [14], то хворий зобов'язаний письмово задекларувати їх, а для здійснення митного контролю надати цю декларацію, рецепт, легалізований консульською установою України та низку інших документів. При цьому, хворий може переміщувати через митний кордон не більше 10 ампул, 50 таблеток та 10 трансдермальних систем таких лікарських засобів [15].

Якщо лікарський засіб не містить наркотичних чи психотропних речовин, застосовується зазначена вище Постанова КМУ № 458.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Митний контроль є необхідною складовою при перевезенні лікарських засобів через

митний кордон України. Її важливість зумовлена тим, що відсутність останньої дозволить переміщення підробок або неякісних лікарських засобів через митний кордон. Митний контроль може здійснюватися виключно у межах адміністративної процедури і регулюється як нормами Митного Кодексу України так і Закону України "Про адміністративну процедуру". Щодо самої процедури митного контролю, то вона може істотно змінюватись в залежності від обставин переміщення товарів через митний кордон та контролю за ним які чітко відображені в пропонованих критеріях класифікації митного контролю. Так особливе значення має такий критерій як належність об'єкта що переміщається через митний кордон до лікарських засобів зареєстрованих в Україні та незареєстрованих в Україні. Вважаємо, що класифікація митного контролю, що закріплена у законодавстві потребує розширення та доопрацювання, адже вона не відображає повноту митних правовідносин.

Література

1. Митний кодекс України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
2. Пахомов С. І. Митний контроль як засіб забезпечення митної справи України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. О., 1997. 166 с.
3. Шевчук О. М. Правове регулювання порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2012. 197 с.
4. Шишка Р. Б. Митне право України : навч. посіб. Х. : Еспада, 2002. 296 с.
5. Митне право України : навч. посіб. / ред. В. В. Ченцов. К. : Істина, 2007. 328 с.

6. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
7. Про лікарські засоби. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
8. Деякі питання державного контролю якості лікарських засобів. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2010-п#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
9. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів). *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-п#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
10. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України лікарських засобів та спеціального дитячого харчування. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2012-п#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
11. Про затвердження Порядку ввезення на територію України незареєстрованих лікарських засобів, стандартних зразків, реагентів. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-11#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
12. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і

- Типового положення про комісії з питань етики. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-09#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
13. Зима О. Т. Митне право : конспект лекцій. Х. : Право, 2018. 126 с.
 14. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-п#top> (дата звернення: 15.01.2022).
 15. Про затвердження Порядку перевезення хворими, які прямують транзитом через територію України, наркотичних засобів і психотропних речовин. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1307-2007-п> (дата звернення: 15.01.2022).
 16. Бережнюк І., Тонев І. Сучасний стан та перспективи концепції визначення митної вартості в Україні. *Вісн. Акад. мит. служби України*. 2005. № 2. С. 3–5.
 17. Корнєва Т. В. Принципи митного контролю. *Митна справа*. 2004. № 4. С. 72–81.
 18. Мазур А. В. Організаційно-правові основи митного контролю в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2004. 189 с.
 19. Сандровський К. К. Таможенне право в Україні : учеб. пособ. К. : Вентури, 2000. 208 с.

References

1. Митний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.12.2021).
2. Pakhomov S. I. Митний контроль як засіб забезпечення митної справи України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. О., 1997. 166 с.

3. Shevchuk O. M. Pravove reghuljuvannja porjadku peremishhennja likarsjkykh zasobiv cherez mytnyj kordon Ukrajiny : dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.07. Kh., 2012. 197 s.
4. Shyshka R. B. Mytne pravo Ukrajiny : navch. posib. Kh. : Espada, 2002. 296 s.
5. Mytne pravo Ukrajiny : navch. posib. / red. V. V. Chencov. K. : Istyna, 2007. 328 s.
6. Pytannja, pov'jazani iz zastosuvannjam mytnykh deklaracij. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrajiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-p#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
7. Pro likarsjki zasoby. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrajiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-vr#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
8. Dejaki pytannja derzhavnogho kontrolju jakosti likarsjkykh zasobiv. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrajiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2010-p#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
9. Pro zatverdzhennja Licenzijnykh umov provadzhennja ghospodarsjkoji dijalnosti z vyrobnyctva likarsjkykh zasobiv, optovoji ta rozdribnoji torghivli likarsjkymy zasobamy, importu likarsjkykh zasobiv (krim aktyvnykh farmacevtychnykh inghredijentiv). Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrajiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-p#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
10. Pro obsjaghy ta porjadok vvezennja ghromadjanamy na mytnu terytoriju Ukrajiny likarsjkykh zasobiv ta specialjnogho dytjachogho kharchuvannja. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrajiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2012-p#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).

11. Pro zatverdzhennja Porjadku vvezennja na terytoriju Ukrainy nezarejestrovanykh likarsjkykh zasobiv, standartnykh zrazkiv, reagentiv. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-11#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
12. Pro zatverdzhennja Porjadku provedennja klinichnykh vyprobuvanj likarsjkykh zasobiv ta ekspertyzy materialiv klinichnykh vyprobuvanj i Typovogho polozhennja pro komisiji z pytanj etyky. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-09#Text> (data zvernennja: 26.12.2021).
13. Zyma O. T. Mytne pravo : konspekt lekcij. Kh. : Pravo, 2018. 126 s.
14. Pro zatverdzhennja pereliku narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn i prekursoriv. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-p#top> (data zvernennja: 15.01.2022).
15. Pro zatverdzhennja Porjadku perevezennja khvorymy, jaki prjamujutj tranzytom cherez terytoriju Ukrainy, narkotychnykh zasobiv i psykhotropnykh rehovyn. Oficijnyj vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1307-2007-p> (data zvernennja: 15.01.2022).
16. Berezhnjuk I., Tonev I. Suchasnyj stan ta perspektyvy koncepciji vyznachennja mytnoji vartosti v Ukraini. Visn. Akad. myt. sluzhby Ukrainy. 2005. # 2. S. 3–5.
17. Kornjeva T. V. Pryncypy mytnogho kontrolju. Mytna sprava. 2004. # 4. S. 72–81.
18. Mazur A. V. Orghanizacijno-pravovi osnovy mytnogho kontrolju v Ukraini : dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.07. Kh., 2004. 189 s.
19. Sandrovskij K. K. Tamozhennoe pravo v Ukrayne : ucheb. posob. K. : Ventury, 2000. 208 s.